

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΝΑΚΟΥ

ΔΗΜ/ΛΟΥ ΜΕΤΕΚΠ. ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΤΕΥΧΟΣ Δ'

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΩΘΕ, 41 - 47

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ
ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΩΝ & ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Εικόνες με άπαγγελίες, ἄσματα, διαλόγους ἀπὸ τὸ ἔπος 40 τὴν Κατοχή, ἀπελευθέρωση, ἐμφύλιο σπαραγμὸ κι ἐνσωμάτωση τῆς Δωδεκανήσου.

«Κλεῖσε μέσα στὴν ψυχὴ σου τὴν Ἑλλάδα,
καὶ θὰ αἰσθανθῆς νὰ λαχταρῖξῃ μέσα σου
κάθε εἶδους μεγαλεῖον».

Δ. Σολωμός.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
"ΤΟΥΛΑΣ - ΜΑΥΡΑΚΟΣ,"
ΕΡΜΟΥ 45 ΠΑΤΡΑΙ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1869
1948

ΙΣΤ
ΓΕΝ
1948

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΝΑΚΟΥ

ΔΗΜ/ΛΟΥ ΜΕΤΕΚΠ. ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΤΕΥΧΟΣ Δ'

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΩΘΕ, 41 - 47

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ
ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΩΝ & ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Εικόνες με άπαγγελίες, άσματα, διαλόγους από τὸ ἔπος 40,
τὴν Κατοχή, ἀπελευθέρωση, ἐμφύλιο σπαραγμὸ
κι ἐνσωμάτωση τῆς Δωδεκανήσου.

«Κλείσε μέσα στην ψυχή σου τὴν Ἑλλάδα,
καὶ θὰ αἰσθανθῆς νὰ λαχταρίζῃ μέσα σου
κάθε εἶδους μεγαλεῖον».

Δ. Σολωμός.

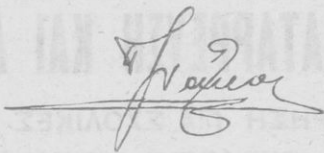

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΡΟΚΑΤΑΘΗΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩΝ ΜΙΚ. ΑΝΤ. ΓΙΩΒΑ
ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΠΗ 1 - ΤΗΛ. 26.882
- ΑΘΗΝΑΙ -

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
«ΤΟΥΛΑΣ - ΜΑΥΡΑΚΟΣ»,
ΕΡΜΟΥ 45 ΠΑΤΡΑΙ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1869
1948

18608

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφήν του συγγραφέα

Ἐκτός ἀπ' τὰ σχολεῖα ἀπαγορεύεται κάθε ἄλλη ἐμφά-
νιση ἀπὸ σκηνης, χωρὶς τὴν ἄδεια τοῦ συγγραφέα.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Τὸ ἔργο μου αὐτὸ εἶναι μιὰ ἐθνικὴ ἐπιθεώρηση μὲ θέμα τὴν ἱστορικὴ Ἑνότητα «ἀπὸ τὴν κατάρρευση καὶ δῶθε.» (1941-47.)

Μπορεῖ κι αὐτὸ νὰ παιχθῆ ὁλόκληρο, ἢ τμηματικὰ μὲ ἄλλο σχετικὸ ὑλικὸ σ' ὅλες τὶς γιορτές.

Ἀρχίζει μὲ μιὰ Χαρούμενη εἰσαγωγή «Ἡ Ἑλλάδα τοῦ 40» καὶ κλείνει μ' ἓνα μισοχαρούμενον ἐπίλογο, τὴν «ένσωμάτωση τῆς Δωδεκανήσου».

Λέγω μισοχαρούμενο, γιατί, ἂν θὰ βασίλευε δικαιοσύνη στὸν κόσμο, θὰ ἔπρεπε νὰ κλείση μὲ τὴ χαρούμενη ένσωμάτωση καὶ τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν μας χωρῶν, Β. Ἡπειροῦ, Α. Ρωμυλίας, Κύπρου!

Καὶ τὸ ἔργο αὐτό, ὅπως καὶ τὰ προηγούμενα, ἔχει τὴν ἐλαστικότητα, ὅτι ἐπιτρέπει, χωρὶς ζημίαι, τροποποιήσεις προσαρμογῆς στὶς διάφορες συνθήκες λειτουργίας τῶν σχολείων. Στὴ θέση τῶν τραγουδιῶν, ἂν δὲν εἶναι γνωστά, ἢ εἶναι δύσκολο νὰ μαθευτοῦν, μπαίνουν ἄλλα γνωστά τραγούδια καὶ στὴν ἀνάγκη γίνονται ἀπαγγελίες. Μπορεῖ, ἀκόμα, νὰ παρεμβληθοῦν ἐπεισόδια τοπικοῦ χαρακτήρος . . . . .

Γιὰ τὴ διδ/λία τοῦ ἔργου, ἢ πείρα ἔχει ἀποδείξει, ὅτι τὰ παιδιὰ μονάχα τους, ἂν ἔχουν τὸ ὑλικό, μποροῦν νὰ μᾶς παρουσιάσουν μὲ μικρὲς βοήθειες θαύματα!

Ἡ μικρὴ τιμὴ του, ἔπειτα, τὸ καθιστᾷ προσιτὸ σὲ κάθε βαλάντιο γονιοῦ. Ἄς συστηθῆ, λοιπόν, ἀπὸ τοὺς συναδέλφους, σᾶν ἓνα ἀπὸ τὰ τόσα βοηθητικά, ποὺ συνιστοῦν στὰ παιδιὰ.

Μὲ συναδελφικοὺς χαιρετισμοὺς

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΑΚΟΣ

Πάτρα 10-1-1948

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Στρατιώτης, μαθητής
1. Ίστορία, μαθήτρια
1. Ελλάδα, »
1. Απαγγελία «Πίνδος», μαθητής
1. » «28η Σεβρίου» »
1. » «Ηρώων» » ή μαθήτρια
1. » «Αλέξανδρος Διακος», μαθητής ή μαθήτρια
- 8-10 » «Διάφορες χώρες . . .» μαθήτριες
- 10-12 » «Ήπειρώτισες φορτωμένες » μαθήτριες
1. » «Στους νεκρούς μας» μαθήτρια

II. ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ

5. «Στρατιώτες», μαθητές
- » Ελλάδα ίδια

III. ΚΑΤΟΧΗ

1. Γέρος, μαθητής
1. Γρηά, μαθήτρια
1. Νέος, μαθητής
- 5-6 Για τις συλλήψεις, μαθητές
1. Απαγγελία «Πατρίδα», μαθήτρια
1. » «Όσες κι αν έρθουν λύπες» μαθητής ή μαθήτρια
1. Μαθητής } Διάλογος
1. Αρχόντισσα }
1. Άσμα «Νοσταλγία», μαθητής

IV. ΣΤΑ ΠΡΟΘΥΡΑ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ

5. ΓΙΑΝΝΗΣ, ΛΙΑΣ, ΠΑΠΑΣ, ΓΙΩΡΓΟΥΛΑΣ, ΜΑΡΙΓΩ

V. ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

9. Εικόνα «Δεύτερη Ελλάδα», 6 μαθήτριες, 3 μαθητές
- 10-12 «Διάφορες γεωγραφικές περιοχές,» μαθήτριες

VI. ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΣΤΑΡΑΓΜΟΣ

- 10-15 Διάφορες ομάδες πολιτικές, μαθητές

VII. ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΜΑΣ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

- 6 'Απ' όσα μᾶς ἔλεγαν, μαθητές

VIII. ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

12. «Δωδεκάνησος» μαθήτριες

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εικόνα

Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ 40.

—‘Η ‘Ελλάδα μεγαλόπρεπη πάνω σὲ ψηλὸ βάθρο βλέπει καὶ δείχνει μὲ τὸ δεξιὸ τῆς χέρι, μὲ τὸ ὁποῖο κρατᾷ λαμπάδα ἀναμμένη, πρὸς τὴ Β. Ἠπειρο. Πρὸς τὴν ἴδια διεύθυνση στὸ βάθος τῆς σκηνῆς σὲ στάση ἐξόρμησης στέκεται ἕνας τσιολιάς μὲ τὴ λόγχη στὸ ὄπλο. Σὲ μιὰ γωνιά πρόχειρη στήλη μὲ ὀνόματα φονευθέντων καὶ πρῶτο τὸ ὄνομα «Ἀλέξανδρος Διακός», Σκηνικό, ἂν ὑπάρχη, μὲ βουνὸ χιονισμένο, μὲ στρατιῶτες σὲ ἐξόρμηση κι Ἴταλούς φεύγοντας.—

ΑΝΟΙΓΕΙ Η ΑΥΛΑΙΑ

1. ΙΣΤΟΡΙΑ : ‘Η ψυχὴ τῆς ‘Ελλάδας πάνω στ’ ἀπάτητα βορειοηπειρώτικα βουνὰ γράφει τὶς πιὸ δοξασμένες σελίδες στὴν παγκόσμια ἱστορία. Παγκόσμια, γιατί ἡ ἱστορία τῆς ‘Ελλάδας, ὅπως πάντα, καὶ στὸ σημεῖο αὐτό, ξεπερνᾷ τὰ στενὰ τοπικά τῆς ὄρια καὶ γίνεται πανανθρώπινη μὲ τὸ βαθύτερο νόημά τῆς, μὲ τὸ βαθύτερο πνεῦμα τῆς γιὰ τὴν τύχη τῆς ἀνθρωπότητας. Τὰ ‘Ελληνόπουλα, ποὺ μὲ τόσην ἄνεση καὶ τόσην εὐκολία μὲ μόνο τὸ «τσαροῦχι» καὶ τὸν «ἄερα» γίνονται ἥρωες, θεοὶ κι ἡμίθεοι, φοροῦν στὴ μητέρα ‘Ελλάδα διαμάντινο στεφάνι, ποὺ τὴν κάνει βασίλισσα τῆς λευθερίας τοῦ κόσμου ὄλου!

2. *Απαγγελία* : (Μπαίνει στρατιώτης κι ἀπαγγέλει, βλέποντας τὴν ‘Ελλάδα,

ΠΙΝΔΟΣ

«᾽Ω Πατρίς, ὡς σου κάρτα νῦν
μυεῖαν ἔχω». (Εὐριπ. Μήδ, 328)

Τῶν προγόνων βλαστοί, μ’ ἀτσαλένια κορμιά
τοῦ πολέμου περνώντας τὴ φρίκη,
τῆς καρδιᾶ μας τὴ φλόγα τὴ φέραμε μιὰ
ὡς ἐκεῖ, ποὺ μᾶς πρόσμενε ἡ Νίκη.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Μέ τῃ λόγῃ χαράξαμε ἄδρὸ στὰ βουνά
τ' ὄνομά μας—γαλάζιο λουλούδι—
νά τό πάρη ὡς τὰ πέρατα ὁ θρῦλος ξανά,
στοὺς λαοὺς νά τό κἀνη τραγούδι.
Προσταγῆ στῆ φυλὴ μας, σάν νόμος βαρειά,
τὸ παλιὸ ν' ἀναστήσωμε θᾶμα.
Νάναι αἰῶνια σὲ τούτῃ τῇ γῆ ἡ Λευτεριά,
κάποιας μοίρας ὀρίζει τὸ τάμα.
Μάννα Ἑλλάδα, δική σου μιὰ σάλπιγγα ἤχει
λὲς ἀκόμα στῆς Πίνδου μιὰ κώχῃ,
στοὺς καιροὺς νά θυμίζῃ γεμᾶτο ψυχῇ
τὸ τρανό, πού ξεστομίσεις, «ὄχι».

Στέλιος Σπεράντζας

[Βραβεῖον Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν]

3.— Ἀπαγγελία (δεύτερος στρατιώτης, βλέποντας πότε τὴν Ἑλλάδα καὶ πότε τοὺς θεατῆς ἀπαγγέλλει—

28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Ἄερα, ἄερα ἰαχὲς πέρα ὡς πέρα.
Ἡ λόγῃ ἀστράφτει, τρόμος καὶ φοβέρα.
Καρφώνει τὸν ἐχθρὸ πάνω στὰ χιόνια.
Γκρεμίζει τ' ἄρματα, σκορπίζει τὰ κανόνια...

Ἄερα, ἄερα στὶς κορφές, στὰ δάση ἄερα.
Κουρέλια πέφτει τῶν κενταύρων ἡ παντιέρα.
Λυγοῦν Κλεισοῦρες, Τεπελένια ἀνοίγουν,
φλόγες κι ἀγέρες, γύρω, τοὺς τυλίγουν.

Ἄερα, μοῦγκροι κι οὐρλιαχτά... ἄερα...
—κι ἡ Μεγαλόχαρη, γλυκειὰ μητέρα
ἔσκυβε πάνω στὶς πληγές καὶ συμπονοῦσε·
καὶ τ' ἀετόπουλα στῆ μάχῃ ὀδηγοῦσε.

Ἄερα, σάλπισμα χαμοῦ· φεύγει τ' ἀσκέρι.
Φεύγει καὶ σπέρνει μὲ κορμιὰ κείνα τὰ μέρη·
καὶ λάμπει ἡ γαλανόλευκη πάνω στὰ χιόνια,
σ' ὄλα τὰ χιόνια, σ' ὄλους τοὺς καιροὺς
θὰ λάμπει, αἰῶνια.

Στ. Μπολετσῆ;

4) Ἀπαγγελία : μαθητῆς ἢ μαθήτρια μπροστά στή στήλη ἀπαγγέλλει:

ΗΡΩΟΝ

(Γιὰ κάθε Ἡρώον ποῦ βροῖ-
σεται σ' Ἑλληνική γῆ)

Μιά στήλη, λίγα ὀνόματα γραμμένα
Ποῦ μέσα κλείνουν ἔν' ἀπέραντο οὐρανό!
— Ἀθάνατα παιδιὰ καί τιμημένα
Ἀπό τὰ ὀνόματά σας, τὸ καθένα
Σάν ἄστρο, λάμπει, φωτεινό.
Μεγάλοι σεῖς ! Τὴν ἄνθινη ὕπαρξί σας
Θεῖα προσφέρατε θυσία στή φωνή
Τῆς Πίστης, τῆς Πατρίδας κι ἡ ζωὴ σας
— Νὰ ζῆ ἡ Ἑλλάδα—δόθηκ' ἡ χρυσὴ σας
Νὰ ζοῦμε μεῖς οἱ ταπεινοί.
Ἐδῶ, ποῦ μιὰ ἀγιωσύνη ἔναι χυμένη
Μὲ τὴν ψυχὴ καί τὸ κορμὶ γονατιστό,
Ἀπὸ βαθεῖα στὰ χεῖλη μ' ἀνεβαίνει
Γιὰ σὰς —κι ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα βγαίνει—
Μιὰ λέξι μόνο: Εὐχαριστῶ !

Ἀθήνη

5) Ἀπαγγελία μπροστά στὴν ἴδια στήλη:

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΚΟΣ

Ἀπὸ τοὺς πρώτους ποῦπεσαν γιὰ νὰ σωθ' ἡ Πατρίδα
σάν πρώτη τῆς ἀνοίξεως ρόδου μοσχοβολιά,
σάν τοῦ γλυκοχαράγματος πρωτ' ἠλιακὴ ἀχτίδα
ἔτσι τὸν πρωτοδέχθηκε ἡ γῆ στὴν ἄγγαλιά.

Τὸ αἷμα του ποῦ χύθηκε δὲν σκόρπισε τοῦ κάκου
γιατὶ μ' αὐτὸ τονώθηκε τοῦ ἔθνους ἡ τιμὴ
κι ἔσμιξεν ἡ ἀνάμνησις παλαιότερου Διάκου
ὅταν καὶ τότε ἔστήνοντο θεώρατοι βωμοί·

Νέος αὐτὸς μ' ὀνειράτα κι ἰδανικὰ γεμᾶτα
ἔκλεισε μέσα στὴν καρδιά πανώρια κοπελιά
καὶ στὴ γλυκειὰ πατρίδα του τῆς χάρισε τὰ νειάτα

κι εκείνη τοῦ προσέφερε τῆς δόξης τὰ φιλιὰ.

Δώδεκα νῆσοι σ' εὐλογοῦν καὶ μιὰ μάννα μεγάλη
καὶ κάθ' Ἑλληνικὴ ψυχὴ γιὰ σέ τώρα σκιρτᾷ
ἀπ' τὸν δικό σου τὸν χαμὸ ζωὴ παίρνουν οἱ ἄλλοι
κι ὅσο ψηλώνεις πιὸ πολὺ σέ νοιώθουν πιὸ κοντὰ.

Χαρὰ στὴ Χώρα ποῦ τιμᾷ τοὺς ἄξιους τοῦ γένους,
γιὰ νὰ θυμίζῃ στοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους τῆς μαζι
ὅτι πάνω στοὺς βράχους τῆς τοὺς αἱματοβαμμένους
μιὰ Ἑλλάς ὀρθώνεται κι αἰώνια θὰ ζῆ.

Ὀκτώβριος, 1946

Κρίτων Σουρής

ᾠδμα

ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

Ματσούκα

[βλ. Μαθήματα Μουσικῆς Καλομοίρῃ—Οἰκονομίδῃ]

Πατρίδα ὄνειρο ἀκριβὸ κρυφὴ χαρὰ τοῦ Κόσμου
Ἐσὺ μονάχα στέκεσαι παντοτεινὰ ἔμπρὸς μου
Νυφοῦλα στέκεις πάναγνη μπροστὰ στὰ δυὸ μου μάτια
νυφοῦλα μὲ τὰ κάτασπρα καὶ τὰ ψηλὰ παλάτια.

Στὴν καρδιά μου ζῆς ἐσὺ παντοτεινὰ μεγάλη
σὲ βλέπω μεσ' τὰ πελαγα καὶ μέσ' τὰ δάση πάλι,
φωτόβολη καὶ δροσερὴ λουλούδια νὰ μαζεύης
καὶ νὰ χαμογελᾷς ἐδῶ κι ἐκεῖ νὰ μαγεύης.

τρα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα
λα, λα, λα, λα, λα, λῶ. τρα, λα, λα, λα, λα
λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα

Ὅπου κι ἂν πάω κι ὅπου σταθῶ ἐσένα βλέπω ἔμπρὸς μου
καὶ ξένα εἶναι γιὰ μένανε τὰ μάγια ὄλου τοῦ κόσμου
τρα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα
τρα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα

Πατρίδα ὄνειρο ἀκριβὸ κρυφὴ χαρὰ τοῦ κόσμου
ξύπνα καὶ τὴν παρηγοριά, ποῦ ὄλο γυρεύω, δὸς μου
γιὰ ν' ἀντικρύσω μιὰ στιγμὴ τῆ θεΐα σου ὁμορφάδα
καὶ νὰ σέ δεῖξω κρᾶζοντας: Ἐτούτῃ εἶν' ἡ Ἑλλάδα.

7. ΙΣΤΟΡΙΑ: Ἡ καταφοβισμένη ἀνθρώπινη περναί, τώρα, μπροστὰ στὴν ἡρωϊκὴ Ἑλλάδα, εὐλαβικὴ προσκυνήτρα πέρνει φῶς θερμουργὸ ἀπὸ τὴν ἄσβεστη λαμπάδα τῆς καὶ ξεκι-

νάει κι αυτή θαρρετά κι άφοβα για τόν άγώνα, πού θά φέρη τή συντριβή του άγριου επιδρομέα.

8. *Μπαίνουν 8-10 μαθήτριες για τις διάφορες χώρες, προχωρούν άργά, υποκλίνονται μπροστά στην Έλλάδα, ανάφτουν τα σπερματώετα τους από τή λαμπάδα της και φεύγουν. Η Έλλάδα μένει άκίνητη.*

9. **ΙΣΤΟΡΙΑ.** Και δέν έχει μόνον ήρωες ή 'Ελλάδα' έχει κι ήρωίδες. "Οχι μιά και δυό, τρεις και πέντε, δέκα έκατό και χίλιες! Στρατιές όλόκληρες από γνωστές κι άγνωστες φκιάνουν ένα γαϊτάνι άτέλειωτο από πολύτιμα πετράδια και τίμια φυλαχτά της περήφανης για τα μεγάλα της παιδιά Έλλάδας. Και δέν πολεμάνε μονάχα, σαν άδρες και δέν πεθαίνουνε μονάχα, σαν Σουλιώτισσες θαυματουργούν και με τις πλάτες τους!!

Στό Μεσαίωνα στην πολιορκία της Θεσ)νίκης και της Κωνσταντινούπολης από του Τούρκους άνεβάζουν στα τείχη λιθάρια και δοχεία νερού βραστού για έκσφενδόνισμα έναντιόν των έχθρών.

Στήν Πίνδο τό 1940 άνεβάζουν φορτωμένες κάσες πυρομαχικά, για νάχουν άφθονα οί στρατιώτες έλληνες, οί στρατιώτες Κύκλωπες, πού θ' άναγκάσουν τόν 'Ιταλό νά κάμη μεταβολή. . . .

Νάτες, με τό δραμα της Έλλάδας, περνούν.

10. *Περνούν σιγά, σιγά 10-12 μαθήτριες, με ήπειρώτικες ένδυμασίες, άν είναι εύκολο, φορτωμένες κάσες άδειανές πετρελαίου. . . .*

ΚΛΕΙΝΕΙ Η ΑΥΛΑΙΑ

Μπροστά στην αυλαία Άπαγγελία - μαθήτρια

ΣΤΟΥΣ ΝΕΚΡΟΥΣ ΜΑΣ

Για σās παιδιά, πού στη φωνή της μάννας σας έτρέξατε και πέσατε μόνο για τήν τιμή της, δέν ταιριάζει ούτ' ένα μοιρολόι άπ' τα χείλη μας. Ναί! Παίξατε περήφανα τό ρόλο σας! Τό κλάμμα ήρώων τάφους δέν ταραζει.

Σκουπίστε, μάννα κι αδελφή τα μάτια σας, και τρέξετε με περηφάνεια δώ και κεί και πέστε και στους άλλους πώς είσαστ' Ελληνίδες και ντρεπόσαστε να βρέξετε με δάκρυα χώμα έλληνικό, χώμα πού γέννησε Άνδρας μεγάλους.

Πέστε, πώς τα παιδιά σας είχαν όρκιστή να δώσουνε τό αίμα τους, άν παραστή ανάγκη, στην πατρίδα. Κι ότι τό θεωρούσαν προστυχιά να παραδώσουνε κάθε όσιο, κάθε ιερό, χωρίς καμμιά φροντίδα.

Κατίνα Ποθουλάκη Χανιά

ΑΝΟΙΓΕΙ Η ΑΥΛΑΙΑ

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΕΥΣΗ

1. ΙΣΤΟΡΙΑ : Καί μετά τήν κατάρευση, συνεχίζεται ὁ ἀγῶνας . . .

2. (Σύσκεψη στρατιωτῶν σ' ἓνα σπίτη).

Α' Καί τώρα, τί θά κάμουμε παιδιά ; Τί βγήκε ἀπ' τόν πόλεμο καί τήν ἀνδρειοσύνη μας ; φθάνει πού ἔχουμε τά μετάλλια στίς τσέπες μας !

Β! Τί θά κάμουμε, μάλιστα, αὐτό πρέπει νά τὸ σκεφθοῦμε καλά. Πρέπει νά κάμουμε, κάτι ἀντάξιο στὸν ἀγῶνα μας πάνω στὰ Βορειοηπειρώτικα βουνά μας !

Γ' Κάτι ἀντάξιο στὸν ἀγῶνα μας ἐκεῖνο . . . . Νά τι βγήκε ἀπὸ τόν πόλεμο Κώστα, σάν κέρδος πολύτιμο κι αἰώνιο. Βγήκε ἡ δόξα, πού ζητάει ἀντάξια δόξα . . . .

Δ! Γιά σκεφθῆτε, ρε παιδιά, πόσο ψηλά φθάσαμε μὲ τὸν ἀγῶνα μας ἐκεῖνον ! Τότε μεθυσμένοι ἀπὸ τὴ ΝΙΚΗ δὲν μπορούσαμε νά καταλάβωμε τίποτε ἀπὸ τὸ ψήλωμά μας αὐτό ! μᾶς φαινόταν τόσο φυσικό, πού ἀπορούσαμε γιὰ τὸν τόσο θαυμασμό τοῦ κόσμου ὄλου γιὰ μᾶς. Μονάχα, τώρα, πεσμένοι κάτω μπορούμε καί βλέπουμε τί εἴχαμε καί χάσαμε, τί θαῦμα πραγματοποιήσαμε μὲ τὴν ψυχὴ, τὴ λόγχη καί τὸν «ἀέρα» πάνω στὴν Πίνδο καί πέρα ἀπ' αὐτὴ . .

Ε' Ἡ δόξα μας αὐτὴ μᾶς δημιουργεῖ, τώρα, μεγαλύτερες ὑποχρεώσεις. Ἡ πατρίδα σπαρταράει κατ' ἀπὸ τὴν μπότα τοῦ κατακτητῆ.

Α' Ἀπ' τὰ λίγα, πού βλέπουμε, κι εἶν' ἀρχὴ ἀκόμα, δὲ μένει καμμιά ἀμφιβολία, ὅτι ἡ Ἑλλάδα μας θά περάση ἀνάμεσα ἀπὸ φλόγες καί καπνοῦς, θά περάση τὰ πάθη τοῦ Χρι-

στοῦ, γιά νά ἰδῆ ἀνάσταση, νά ἰδῆ ξανά ἐλευθεριά! . . . . .

Ε' Ἡ δικιά μου γνώμη εἶναι νά φύγουμε ἕνας, ἕνας, γιά νά μὴν κινήσουμε ὑποψίες, καί νά μαζευτοῦμε σέμιά παραλία, γιά νά μᾶς πάρουν ἀπ' ἐκεῖ τὰ ὑποβρύχια γιά τὴν Ἀφρική, ποῦν ὁ Βασιλιάς μας μετὴν Κυβέρνηση . . . Ἔτσι, ἔχουν φύγει πάρα πολὺ μέχρι τώρα. Αὐτὲς τὲς ἡμέρες, μάλιστα, περιμένω πιὸ συγκεκριμένες πληροφορίες. Ὅσοι, πάλι, δὲν μποροῦν νά φύγουν κι ἐδῶ πόλεμος θὰ γίνη. Ὁ Ἕλληνας δὲν ἔμπορεῖ νά σκύψη τὸ κεφάλι.

Β' Μάλιστα, νά φύγουμε.

Α' Σύμφωνος κι ἐγώ.

Γ' Κι ἐγώ τὸ ἴδιο.

Δ' Ὅλοι σύμφωνοι! θὰ περιμένουμε εἰδοποίηση Νίκο.

Ε' Ναί, παιδιά, θὰ σᾶς εἰδοποιήσω. Ἡ πατρίδα ἀπ' τὰ παιδιά τῆς περιμένει τὴν λευθεριά τῆς! Τώρα, ἕνας, ἕνας, προφυλαχτὰ νά διαλυθοῦμε, γιά νά μὴ δώσουμε ὑποψίες καί περάσουμε ἀπὸ κρεμάλα (Σηκῶνονται).

3. *Εμφανίζεται ἡ ΕΛΛΑΔΑ στὴν εἴσοδο, ἢ παραμερίζοντας τὸ παραπέτασμα τῆς δεύτερης ἀυλαίας. Στὴν ἐμφάνιση ὅλοι τραγουδοῦν, ἢ ἀπαγγέλλει ἕνας.*

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

(Σνλ. Γ. Πρωτοῦ βλ. καὶ Μουσικὴ Παιδ. Σχολείων Α. Ἀργυροπούλου)

- α. Γιά σέ γλυκειά Πατρίδα, ποὺ τόσο ἀγαπῶ,
τὰ χεῖλή μου θὰ ψάλλουν τραγοῦδι μετὰ καὺμό.
- β. Κι ἡ γῆ τοῦ παραδείσου μοῦ εἶναι ἐρημιά
τὴ χάρη τὴν δική σου δὲν ἔχει γῆ καμμιά.
- γ. Σεισμός κι ἀνεμοζάλη σέ δέρνουν, ἀλλὰ σὺ
δὲ γέρνεις τὸ κεφάλι ἐλπίδα μου χρυσῆ.
- δ. Τ' ἀγέρι τὰ νερά σου, τὰ πράσινα βουνά
τὰ τόσα θέλητρά σου δὲν ταῦρα πουθενά.

- ε. Σὺ εἶσαι τ' ὄνειρό μου, τὸ μόνο ποῦ θωρῶ
σὺ εἶσαι ἢ Πατρίδα, ποῦ τόσο λαχταρῶ.
- στ. Παντοῦ πετᾶς ἐμπρὸς μου χαρὰ μου μυστικιά
βασίλισσα τοῦ Κόσμου, Πατρίδα μου γλυκειά.

Κ. Μαρκόπουλος

4. Ἀπαγγελία

ΧΩΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ

Γ. Δροσίνη

(κάθε στρατιώτης ἀπαγγέλλει ἀπ' ἓνα ὀχτάστιχο, βλέποντας τὴν Ἑλλάδα)

- Τώρα ποῦ θὰ φύγω καὶ θὰ πάω στὰ ξένα
καὶ θὰ ζοῦμε . . . . χωρισμένοι
ἄφησε νὰ πάρω κάτι κι ἀπὸ σένα,
γαλανὴ πατρίδα, πολυαγαπημένη
Ἄφησε μαζί μου φυλαχτὸ νὰ πάρω
γιὰ τὴν κάθε λύπη, κάθετι κακό,
φυλαχτὸ ἀπ' ἀρρώστεια, φυλαχτὸ ἀπὸ χάρο,
μόνο λίγο χῶμα, χῶμα ἑλληνικό.

Χῶμα δροσισμένο μὲ νυχτιᾶς ἀγέρι·
χῶμα βαφτισμένο μὲ βροχὴ τοῦ Μάη·
χῶμα μυρωμένο ἀπ' τὸ καλοκαίρι·
χῶμα εὐλογημένο· χῶμα, ποῦ γεννάει
μόνο μὲ τῆς πούλιας τὴν οὐράνια χάρη,
μόνο μὲ τοῦ ἡλίου τὰ θερμὰ φιλιὰ,
τὸ μοσχάτο κλῆμα, τὸ ξανθὸ σιτάρι,
τὴ χλωρὴ τὴ δάφνη, τὴν πικρὴ ἐλιά.

Χῶμα τιμημένο, ὅπου τόχουν σκάψει,
γιὰ νὰ θεμελιώσουν ἓναν Παρθενῶνα·
χῶμα δοξασμένο, ὅπου τόχουν βάψει
αἵματα στὸ Σούλι καὶ στὸ Μαραθῶνα·
χῶμα, πούχει θάψει λείψανα ἀγιασμένα
ἀπ' τὸ Μεσολόγγι κι ἀπ' τὰ Ψαρά·
χῶμα, ὅπου φέρνει στὸ μικρὸν ἔμένα,
θάρος, περηφάνια, δόξα καὶ χαρά.

Θέ νά σέ κρεμάσω φυλαχτό στά στήθια
κι ὅταν ἡ καρδιά μου φυλαχτό σέ βάλῃ,
ἀπό σέ θά παίρῃ δύναμη, βοήθεια,
μὴν τὴν ξεπλανέψουν ἄλλα, ξένα κάλλη.
Ἡ δική σου χάρη θά μὲ δυναμώῃ
κι ὅπου κι ἂν γυρίσω κι ὅπου κι ἂν σταθῶ,
σύ θὲ νά μοῦ δίνῃς μιὰ λαχτάρα μόνη:
πότε στὴν Ἑλλάδα πίσω θὲ νὰρθῶ.

Κι ἂν τὸ ριζικό μου, ἔρημο καὶ μαῦρο,
μούγραψε νά φύγω καὶ νά μὴ γυρίσω,
τὸ ὑστερνὸ συχώριο εἰς ξένα θάβρω,
τὸ ὑστερνὸ φιλί μου σένα θά χαρίσω . . . .
Ἔτσι, κι ἂν σέ ξένα χῶματα πεθάνω,
τὸ ξένο μνημα θάναι πιὸ γλυκό,
σὰ θάφτης μαζί μου, στὴν καρδιά μου ἐπάνω,
χῶμα ἀγαπημένο, χῶμα Ἑλληνικό . . . .

5. ᾠσμα

«ΤΑ ΡΟΔΑ ΤΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ»

Ι. Θ. Σακελλαρίδου (βλ. *Τεραψιχώρη Α. Ν. Μάλτου*)

ΕΛΛΑΔΑ. μόνη της :

Τὰ ρόδα τὰ τριαντάφυλλα τῆς ἀνοιξης καμάρι
τὰ λούλουδα οἱ ζέφυροι, ὁ ἥλιος, τὸ φεγγάρι
χάνουν τὴν ὁμορφάδα τους στὴ σκλαβωμένη γῆ.

ΕΛΛΑΔΑ καὶ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ μαζί :

Ἔτσι κι ἐδῶ ἀνθίζανε τὰ θέλγητρα, τὰ κάλλη
μιὰ μέρα ἡ Πατρίδα μας ἦτο λαμπρὰ μεγάλη
καὶ πῶς τὴν ἐφαρμάκωσεν ἡ μαύρη ἡ σκλαβιά.

Ἐμπρός! νεότης ἄλκιμος, πυρίτιδος νεότης
τὸν κάλαμόν σου σύντριψε καὶ γίνου στρατιώτης.
ψάλλε τοῦ Ρήγα ἄσματα, τραγούδια λευθεριάς.

Ἐμπρός! μὴ χάνομεν καιρόν, εἶν' ἡ στιγμή ἀδάμας
ἢ τώρα, ἢ οὐδέποτε θά παύσουν τὰ δεινά μας.
Μάθετε, πῶς τὸν τολμηρὸν ἡ νίκη στεφανοῖ.

ΚΛΕΙΝΕΙ Η ΑΥΛΑΙΑ

III

ΚΑΤΟΧΗ

Εικόνα : Δωμάτιο—Έπαιθο

—'Η 'Ελλάδα μαυροντυμένη. 'Ιστορία όπως παραπάνω. Σ' ένα παγκάκι κάθονται δυο γέροι όταν ή 'Ιστορία θά πη «πέινα θερίζει τὸ γέρο» θά δείξουν μιμητικά δι πειροῦν. Φωτισμός με προβολέα, όπως παραπάνω.—

ΑΝΟΙΓΕΙ Η ΑΥΔΑΙΑ

1. ΙΣΤΟΡΙΑ : 'Η 'Ελλάδα μαυροντυμένη' "Έτσι, τῆς ἦταν γραφτό. "Υστερα ἀπὸ τῆ ρωμαϊκῆ σκλαβιά, τῆ φράγκικῆ σκλαβιά, τὴν τούρκικῆ σκλαβιά, ἢ πὶο μαύρη κι ἀπαισία 'ΑΞονικῆ σκλαβιά. ! Λύκοι 'Ιταλοί, ὄρνεα Γερμανοί καὶ "Εχιδνες Βουλγάροι ροφοῦν καὶ δὲ χορταίνουν τὸ αἷμα τῆς ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πεῖνα καὶ πάλι πεῖνα ! Πεῖνα θερίζει τὸ γέρο καὶ σκοτώνει τὸ νέο. (τὸ σκοτώνει τὸ νέο προσφέρεται ἀργά, γιὰ νὰ γίνῃ καὶ τὸ ζωντάνεμα τοῦ σκοτωμοῦ ἕνας μαθητῆς, βιαστικά καὶ τρικλίζοντας, διασχίζει τὴ σκηνὴ καὶ πέφτει παράμερα στὴν ἔξοδο τῆς σκηνῆς).

Συλλήψεις, πολλές συλλήψεις, ἀτέλειωτες συλλήψεις. (5-6 μαθητῆς διασχίζουν τὴ σκηνή, τρέχοντας, γιὰ νὰ φανῆ, δι κνηγιῶνται).

Ἐκτελέσεις, πολλές ἐκτελέσεις, ἀτέλειωτες ἐκτελέσεις. (Ἀκούγονται πυροβολισμοὶ στὰ παρασκήνια με τάπες). Μαρτυρικὸ Μεσόβουνο, Μαρτυρικὸ Δοξάτο, Μαρτυρικὴ Κλεισούρα, Μαρτυρικὰ Κ α λ ά β ρ υ τ α ! Κρατήστε, ἐδῶ, "Ελληνες τὴν ἀνάπνοή σας γιὰ ἕνα λεπτό, μνημόσυνο εὐλαβικὸ στὶς ἀθάνατες ψυχῆς τῶν νέων μαρτύρων τοῦ "Εθνους ! (σιωπὴ ἕνα λεπτό.)

Καὶ ποῖο πρῶτο, ποῖο ὕστερα νὰ ἀναφέρει κανεὶς ἀπὸ τ' ἄγρια καὶ κτηνώδη ἔργα τῶν Κατακτητῶν !! Καὶ νὰ σκέπτεται κανένας, ὅτι ἀπ' αὐτοῦς, οἱ πρῶτοι εἶναι νικημένοι καὶ ταπεινωμένοι ἀπ' τὴ μικρῆ, μὰ λιονταρίσια ΕΛΛΑΔΑ. Οἱ δεῦτεροι εἶναι ἀξιοθρηνητοὶ νικητῆς μιᾶς χούφτας ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ποῦ εἶχε τὴ δύναμη νὰ τοὺς ραπίσῃ, ἔτσι, ποῦ θά γελάῃ, ἢ

άνθρωποτητα για πάντα με τὰ παθήματά τους (!) και οί τρί-
τοι εἶναι κλέφτες ἔλεεινοί, πού βρῆκαν ἀμπέλι ἄφραγο για
τρῦγο και λεηλασία.

Μὰ ἐσὺ μητέρα Ἑλλάδα δὲν πρόκειται νὰ χαθῆς ! !

2. Μπαίνει μιὰ μαθήτρια, πλησιάζει σιγά, στήν Ἑλλάδα,
γονατίζει κι ἀπαγγέλλει τὸ ποίημα «Πατρίδα» τοῦ Μαβίλη.

Μάννα μου Ἑλλάδα, τί δὲν εἶσαι τώρα
σᾶν πρῶτα ὀρθή, ψηλή, στεφανωμένη
Μὲ δάφνες, τί δὲν εἶσαι μὲ τὰ δῶρα
τῆς ἀθάνατης νίκης στολισμένη ;
"Αχ! πότε θάρθη, πότε θάρθη ἡ ὦρα
Νά μετατρέψη ἡ ὄψη σου ἢ σβυσμένη
Καί τὴν ἐρημωμένη σου τὴ χώρα
Μ' ἐλπίδα νὰ φωτίση, ὦ ἀνδρειωμένη ;
Πατρίδα μου, σηκῶσου. "Ας λάμψη πάλι
στὸν αἰθέρα ψηλά τὸ μέτωπό σου,
καί τῆς λευθεριάς θὲ νὰ προβάλῃ
Ἡμέρα και τὸ Θεῖο πρόσωπό σου
θὰ λάμψη σᾶν τὸν ἥλιο τῆς. Μεγάλη
θὰ γίνης κι ἄλλοιὰ τότε στὸν ἐχθρό σου. (φέυγει)

3 "Άλλος μαθητής, ἡ μαθήτρια ἀπαγγέλλει στήν Ἑλλάδα
τὸ ποίημα τοῦ Γιάννη Στρατηγάκη.

ΟΣΕΣ ΚΙ ἈΝ ἘΡΘΟΥΝ ΛΥΠΕΣ

Ἑλλάδα μου, Πατρίδα τιμημένη,
τρισένδοξη γεννήτρα μου,
μητέρα ἀγαπημένη
"Όσα κι ἂν ἔρθουνε δεινά,
"Όσες κι ἂν ἔρθουν λῦπες,
τὸ τέρμα τὸ τρισένδοξο θὰ
φέρῃ χρυσές Νῆκες.

Κοντά σου ὄλοι στέκουμε,
ὄλα σου τὰ παιδιὰ !
Κανένα μὴ φοβᾶσαι ! Ἡ
"Άγια Παναγιά,

μᾶς παραστέκει! Κι ὁ Θεὸς
ποῦ τόσο σ' ἀγαπᾶ,
εἶν κι αὐτὸς κοντά σου
τὴν πάλη σου εὐλογᾶ!

Ὅσα κι ἂν ἔρθουε δεινά,
ὄσες κι ἂν ἔρθουν λῦπες,
τὸ τέρμα σου τὸ τρισένδοξο
θὰ φέρη χρυσὲς Νίκες.

4. Ἄσμα

ΤΑ ΧΑΛΑΣΜΑΤΑ

Ζ. Παπαντωνίου

(Μουσικὴ Γ. Ψαρούδα. βλ. Ἀπόλλωνα Α. Ἀργυροπούλου)

Καὶ τῶν νεκρῶν τὰ ἤσυχά
σπιτάκια πᾶν κ' ἐκείνα!
Τὰ ράγισε, τὰ σκόρπισε
τοῦ νικητοῦ ἢ ἀξίνα

Κι ἀπ' τὸ χωριὸ τ' ὀλόμορφον
Ὡς μὲς τὸ κοιμητήρι
Ὁ τύραννος χαλάσματα,
χαλάσματα ἔχει σπείρη

Μὲ τὰ φτερὰ του ὁ Κόρακας
τὴ νύχτα ἔχει ξαπλώσει
Καὶ στὸ τραπέζι κάθεται
ποῦ τοῦχαν ἄλλοι στρώσει.

Κι ἡ κουκουβάγια ἐστάθηκε
Μὲ τ' ἄφωτά της μάτια
στὰ πλούσια ποῦ τῆς ἔχτισεν
ὁ χαλασμὸς παλάτια!

Σημ. Ἐὰν δὲν εἶναι γνωστὸ τὸ ἄσμα, γίνεται ἀπαγγελία. Μετὰ τὸ ἄσμα, ἡ ἀπαγγελία, μπαίνει μέσα στὴ σκηνὴ ἢ Ἀρχόντισσα κι ἀναζητᾶ . . . Ἀπὸ τὴν ἄλλη εἰσοδο μπαίνει ἓνας μαθητὴς κι ἀρχίζει ὁ διάλογος:

ΜΑΘΗΤΗΣ : Σάν τι ζητᾶς ἀρχόντισσα,
στ' ἀνασκαμμένο χῶμα;

ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΑ : Θέλω νά βρῶ τὸ σπίτι μου
καί δὲν τὸ βλέπω ἀκόμα;

ΜΑΘΗΤΗΣ : Ἐνάθεμα στὸν τύραννο
καί τρὶς ἀνάθεμά τον!
Κυρά μου, νά τὸ σπίτη σου . . . .
πατεῖς τὰ χαλάσματά του.

ΚΛΕΙΝΕΙΗ ΑΥΛΑΙΑ :

ᾠδὴ : Ἐνας ἢ λίγοι : **ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ**

(*Δημοτικό, Γραφή Ἀστερίου Ζήκου (βλ.
Μουσική Ἀγωγή Α. Γ. Αργυροπούλου)*)

Σάν πάρω τὸν ἀνήφορο, ἕνα ἀνηφοράκι
νά βρῶ κλαδά, γειάσας παιδιάμ, νά βρῶ κλαδάκι φουντωτό.

Νά βρῶ κλαδάκι φουντωτό στήν πέτρα φυτρωμένο
νά κάτσω νά, γειάσας παιδιάμ, νά κάτσω νά συλλογιστῶ.

Νά κάτσω νά συλλογιστῶ τῆς ξενιτειᾶς τὰ ντέρτια
Ἐ ξενιτεῖά, γειά σας παιδιάμ, ἡ ξενιτεῖά ἔχει βάσανα.

Ἐ ξενιτεῖά ἔχει βάσανα καί χίλια δυὸ φαρμάκια
χαρὰ στὸ νιό, γειάσας παιδιάμ, χαρὰ στὸ νιό ποῦ ταγιαντᾶ.

Χαρὰ στὸ νιό ποῦ ταγιαντᾶ, χαρὰ στὰ παλληκάρια.
Βουνάμ' γιὰ χα, γειά σας παιδιάμ, βουνάμ γιὰ χαμηλώσετε.

Βουνάμ' γιὰ χαμηλώσετε καί κάμποι ὑψωθῆτε,
γιὰ νά φανῆ, γειάσας παιδιάμ', γιὰ νά φανῆ ἡ Πατρίδα.

VI

ΣΤΑ ΠΡΟΘΥΡΑ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ

ΑΝΟΙΓΕΙ Η ΑΥΛΑΙΑ

1. Δωμάτιο άπλό με δύο πόρτες, μιὰ είσοδο και μιὰ πού οδηγεί σ' άλλα δωμάτια.

ΓΙΑΝΝΗΣ: (γυρίζει από την πόλη με δυο σακούλια γεμάτα) Μαριγώ, Μαριγώ, ποῦ είσαι;

ΜΑΡΙΓΩ: "Ελα, Γιάννη μου. (κλαψιάρικα και με συμπλεγμένα χέρια, δείγμα άπελπισίας) Πάν τα πράματά μας' δέν άφησαν ζωντανό για ζωντανό! Τα μάζεψαν όλα οι άντίχριστοι! Μας τα πήραν, τάχατες, για να μην τα πάρουν οι άντάρτες! Πήραν και τους άνδρες, δσους βρήκαν, άγγαρεία. Τι θα κάνουμε τώρα Γιάννη μου; πώς θα έκδικηθοῦμε τους άτιμους;

ΓΙΑΝΝΗΣ: "Ησύχασε, Μαριγώ, κι όλα θα διορθωθοῦνε" μονάχα μην κι οτεύεις.

ΜΑΡΙΓΩ: Δέν κι οτεύω, (άποθαρρύνομαι) αλλά δε βαστώ πιά, θέλω να πάρω έκδίκηση!

ΓΙΑΝΝΗΣ: Καλά, ήσύχασε και θα έκδικηθής. Τα παιδιά τι κάνουν;

ΜΑΡΙΓΩ: Καλά είναι' κι αυτά τροχάν τα δόντια τους για έκδίκηση. "Ο Μεγάλος μάλιστα είπε' άκοῦς εκεί τα τέρατα να μας ροφοῦν το αίμα κι ύστερα να παραπονοῦνται γιατί δέν τους άγαπήμα!

ΓΙΑΝΝΗΣ: "Έχει αίμα της μάννας του και του πατέρα του. Πάρε τώρα τα σακούλια μέσα.

ΜΑΡΙΓΩ: (Παίρνει τα σακούλια και φεύγει)

ΓΙΑΝΝΗΣ: (Κλείνει τις πόρτες καλά κι ανοίγει μιὰ κρύπτη, πού έχει δυο δπλα κι ένα πιστόλι κρυμμένα). Τώρα, ποῦ πλησιάζει ο καιρός να βγάλουμε το άχτι μας, άς δοῦμε τι κάνουν τα λαλούμενα. (Τα βγάξει, τα κνιτάξει και ξανά τα βάζει στη θέση τους)

Μπράβο ! μιὰ χαρὰ εἶσθε· κάμετε λίγες ἡμέρες ὑπομονὴ ἀκόμα
ΜΑΡΙΓΩ : (ἀπὸ μέσα) Γιάννη, ὁ μπάρμπα Λιάς ἦλθε.

ΓΙΑΝΝΗΣ : Μιὰ στιγμή, ἀλλάζω τὰ ροῦχα μου. (Τακτο-
ποιεῖ τὴν κρῦπτη καὶ λέγει) Τὸ μυστικὸ ἐγὼ καὶ σεῖς τὸ ξερουμέ-
ᾶς τὸ φυλάξουμε λίγες μέρες ἀκόμα ! Τώρα, ᾶς φορέσω τὸ
καινούργιο σακκάκι, γιὰ νὰ δικαιολογήσω τὸ ἄλλαγμα (βγάζει
τὸ παλιὸ καὶ φορεῖ τὸ καινούργιο) Ἔλα, μπάρμπα Λιά.

ΛΙΑΣ : (γέρος 80 χρονῶν) Καλημέρα κύρ Γιάννη, καλῶς ἦλθες.

ΓΙΑΝΝΗΣ : Εὐχαριστῶ, μπάρμπα Λιά.

ΛΙΑΣ : Καλύτερα ποῦ δὲ βρέθηκες ἐδῶ παιδί μου. Ἄλλο
νὰ τ' ἀκοῦς κι ἄλλο νὰ βλέπης ! Δυὸ, τρεῖς φορές εἶπα νὰ
Ξαπλώσω κανέναν καταγῆς μὲ τὴ μαγκούρα, ἀλλὰ κρατῆθηκα.

ΓΙΑΝΝΗΣ : Τὸ λέει τὸ κουράγιο σου μπάρμπα Λιά ;

ΛΙΑΣ : Ἄν τὸ λὲη ρωτᾶς ; τὸ λέει καὶ τὸ πάρα λέει.

ΓΙΑΝΝΗΣ : (σιγὰ) Λίγες μέρες ὑπομονὴ ἀκόμα.

ΛΙΑΣ ; Πές μου, παιδί μου, τί ξέρεις, τί ἔμαθες ; Σὲ περι-
μέναμε καὶ πῶς σὲ περιμέναμε στὸ χωριό !

ΜΑΡΙΓΩ : (ποῦ ἄκουσε, μπαίνοντας τὴν ἐρώτηση) Ἔλα Γιάννη,
πές μας. Ἡ ψυχὴ μας ἔφτασε στὰ δόντια καὶ δὲν κρατιέ-
ται ἄλλο. (κτύπος στὴν πόρτα)

ΓΙΑΝΝΗΣ Ἐμπρός.

ΠΑΠΑΣ : Καλημέρα καὶ καλῶς ἦλθες Γιάννη.

ΓΙΑΝΝΗΣ : Εὐχαριστῶ δέσποτα.

ΠΑΠΑΣ : Ε' Τί ἔμαθες, Γιάννη, στὴν πόλη ; εἶν ἀλήθεια
αὐτά, ποῦ λέει ὁ δάσκαλος, πῶς τᾶκουσε στὸ Ράδιο ;

ΓΙΑΝΝΗΣ : Πάντα σωστὰ τὰ λέει ὁ δάσκαλος.

ΛΙΑΣ : Αὐτὸς κι ὁ Θεὸς πιά ξέρουν τὸ μυστικὸ γιὰ τὸ
Ράδιο. Στὸ σπίτη δὲν τὸ ἔχει, ἢ γυναῖκα του, ἢ ἀνηψιά μου,
ὀρκίζεται, πῶς δὲν ξέρει τίποτε. Κανείς, πάλι, δὲν τὸν εἶδε,
οὔτε κατάλαβε τίποτε ποῦθε ἀκούει, ἀπὸ ποῦ μαθαίνει.

ΓΙΑΝΝΗΣ : Τὰ νέα εἶναι πολὺ εὐχάριστα. Βρισκόμαστε
στὰ πρόθυρα τῆς ἀπελευθέρωσης. Ὁ Στρατὸς μας στὸ Ἔλ.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

έλαμείν άνδραγάθησε' ή όρεινή ταξιαρχία στο Ρίμινι θαυμα-
τούργησε ! 'Ο 'Ιταλός είδε σημαία 'Ελληνικιά στημένη στον τό-
πο του ! ! Οί Γερμανοί άφοπλίζουν τούς 'Ιταλούς, γιατί ή 'Ιτα-
λία συνθηκολόγησε' κάθονται', τώρα, πάνω σ' άναμμένα
κάρβουνα.

ΟΛΟΙ (*Σταυρόκοποιοῦνται*) Δόξα σοι ό Θεός ! Δοξασμένος
νάσαι Θεέ μου ! !

ΓΙΩΡΓΟΥΛΑΣ : (*άπέξω τραγουδεί*).

Τά φή, μανάμ, τά φήσανε τά πρόβατα . . . .

(*κατά τό πήραν τά πρόβατα, βλ. Μουσική Α. Αργυροπούλου, ἄσματα
μονόφωνα*).

ΓΙΑΝΝΗΣ : Τι λέει αυτός ό Γιωργούλας, τρελλάθηκε ;

ΓΙΩΡΓΟΥΛΑΣ : (*μπαίνει*).

ΓΙΑΝΝΗΣ : Τι έπαθες Γιωργούλα, τρελλάθηκες ;

ΓΙΩΡΓΟΥΛΑΣ : δέν τρελλάθηκα' οί Γερμανοί τρελλάθηκαν
κι άφησαν τά πρόβατα και φύγαν, σαν τά βόιδια, πού τά κυνη-
γάει άλογόμυγα ! 'Εκει πού πηγαίναμε, ένας με μιá μοτοσυκλέ-
τα έφερε ένα χαρτί στον άξ/κό' μόλις τό διάβασε έβαλε κάτι
φωνές κι όπου φύγη, φύγη !

ΓΙΑΝΝΗΣ : Τό θαύμα άρχισε νά δείχνει. "Ας έτοιμαστοῦμε
νά τούς κτυπήσουμε.

ΟΛΟΙ : 'Εκδίκηση, 'Εκδίκηση !

ΚΛΕΙΝΕΙ Η ΑΥΔΑΙΑ

2. ἄσμα :

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

(*Α. Γ. 'Αργυροπούλου Μουσική άγωγή τ. β.*)

Πιστά σε αγαπώ πατρίδα λατρευτή
Παντοῦ και πάντα ό νοῦς μου τή δόξα σου ζητεῖ
στον άγιο σου βωμό Πατρίδα ζηλευτή
τά πάντα θυσιάζω 'Ελλάδα ξακουστή.
Μεγάλη νά σε ιδώ τρανή σαν τή παλιά
κι άκόμα πιό μεγάλη Πατρίδα μου γλυκειά.

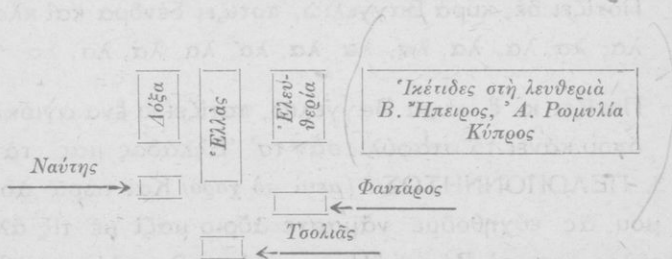

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

ΛΕΥΘΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ

Εικόνα

Σκημικό, ἄν ὑπάρχει, Ἀκρόπολις. Φωτισμός με προβολέα, ἄν ὑπάρχει.

1. ΙΣΤΟΡΙΑ :

«Ἡ Ἑλλάδα πάντα ἀνάσταση μέσ' ἀπό τὸ κρύο χῶμα πάντα θᾶχη ξαφνική καὶ μιὰ δευτέρα παρουσία».

«Ἡ Ἑλλάδα ποτὲ δὲν πεθαίνει, δὲν τὴ σκιάζει φοβέρα
[καμμιὰ
μόνο λίγο καιρὸ ξαποσταίνει καὶ ξανά πρὸς τὴ δόξα
[τραβᾶ.»

Ὁ καταραμένος τῆς σκλαβιάς βραχνὰς πέρασε καὶ τώρα πάλι λευθερη καὶ καμαρωτή, ἔτοιμη γιὰ νὰ βαδίση τὸν ἱστορικό της δρόμο. Οἱ κόρες τῆς, γλυκές, λυγρές, πεντάμορφες χορεύουν λευθερο χορὸ, ὕμνο στὴ Λευθεριά. (Μπαίνουν, χορεύοντας τόσες κόρες, ὅσες κι οἱ γεωγραφικὲς περιοχές, μὲ τοπικὲς ἐνδυμασίες, ἢ μὲ λουρίδες χαρτί, πὸν νὰ γράφεται ἡ ἀντιπροσωπευμένη περιοχή, π.χ. Πελοπόννησος, Στερεὰ Ἑλλάς. . . . .)

ΒΑΓΓΕΛΙΩ

Δημοτικό

(Συλλογή Κ. Παπαδημητρίου βλ. και Μουσική 'Αγωγή τ. Β' Α. Γ. 'Αργυροπούλου)

1. "Ένα νερό, κυρά Βαγγελιώ, ένα νερό καλό νερό.
"Ωχ! καιίπουθε κατεβαίνει, Βαγγελιώ μου παινεμένη.
2. "Από γκρεμνό, κυρά Βαγγελιώ, από γκρεμνό γκρεμίζεται
σέ περιβολάκι μπαίνει, Βαγγελιώ μου παινεμένη.
3. Ποτίζει δέ, κυρά Βαγγελιώ, ποτίζει δένδρα και κλαριά.
λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα, λα

4. Ποτίζει κι έ, κυρά Βαγγελιώ, ποτίζει κι ένα αγιόκλημα
δπου κάνει τó σταφύλι, σάν τσ' Έλλάδος μας τά χείλη,

3. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ: (μετά τó χορό) Και τώρα άδελφοϋ-
λες μου, άς εύχηθοϋμε νάμαστε αύριο μαζί με τις άλλες ά-
δελφοϋλες μας, τή Βόρειο "Ηπειρο, Άν. Ρωμυλία και Κύπρο.
πού μās βλέπουν από μακρυσ και περιμένουν τή δικαίωση τής
Πατρίδας μας, για να ένωθοϋν μαζί μας.

ΟΛΕΣ ΜΑΖΙ: Ζήτω οί έθνικές μας διεκδικήσεις !! Ζήτω...
(άποσούρονται στα πλάγια τής σκηνής)

ΦΑΝΤΑΡΟΣ! (άπαγγέλλει)

4. ΗΡΩΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Του κ. Κλ. Μαρκίνα

Κι ήταν νάρθη ή άγρια μόρα στην αύλή μας
κι ήταν νάρθη του πολέμου ή φωτιά,
για να λάμψη κι άλλη μιά φορά ή φυλή μας
κι άλλη δόξα ν' άγκαλιάση τήν παληά.

Κι όταν ύστερα από χρόνια κι από χρόνια,
οί παππούδες θα γυρνοϋν στα τωρινά,
τ' άρματά τους θε να δείχνουνε στ' άγγόνια
και θα λένε: «έναν καιρό και μιά φορά...»

Κι ἔτσι ἡ δάφνες πάντ' ἀμάραντες θά μένουν
καί θ' ἀνθίζουνε γενηά μέ τή γενηά
κι ἱστορίες δοξασμένες θά μαθαίνουν
οἱ παππούδες σι' ἀγγονάκια τά μικρά....

5. **ΝΑΥΤΗΣ:** (ἀπαγγέλλει ἀπόσπασμα ἀπό τὸν ὕμνο πρὸς τὴν
Ἑλληνικὴ φυλή, Σωτήρη Σκίπη.

Ἄθάνατη Ἑλληνικὴ φυλή
Μές τοὺς αἰῶνες ποὺ κυλοῦν κι ὅπου γιὰ σένα εἶναι στιγμές
πόσα δεινὰ δὲν εἶδες;
Μὰ νέφη ἦταν καὶ πέρασαν καὶ νά, σὲ λίγο σκόρπισες
σάν ἥλιος τὶς ἀχτίδες.
Πόσες φορές οἱ βάρβαροι μ' ὄνόματα λογίς-λογίς
δὲν πάτησαν τὴ γῆ σου,

ὅμως ποτὲ δὲν μπόρεσαν, φυλή μου τὴν ἀθάνατη
νά σβύσουνε πνοή σου.
Καὶ τὴν τραχιά τὴ γλῶσσα τους, ἀντὶ νά σοῦ σταλάξουνε,
τὴ θεία λαλιά σου ἐκεῖνοι
ἐπῆραν καὶ σιγά-σιγά τοὺς μάλαξες, τοὺς μόρφωσες
στὸ Ἑλληνικὸ καμίνι.
Γιατὶ ἀπὸ τὰ βουνόκορφα πάντα ψηλά θά ροβολᾶν
οἱ ὠραῖοι σου τσοπάνοι,
κουρσάροι τῶν κουρσάρων σου...
Ἄθάνατη Ἑλληνικὴ φυλή
πέπλον ἀνάριο στὴ συμφορὰ σου ρίξε
καὶ τὸ γλυκὸ χαμόγελο, ποὺ σοῦ ταιριάζει ἀσύγκριτα
στὰ χεῖλη πάλι δεῖξε.

ΚΛΕΙΝΕΙ Η ΑΥΛΑΙΑ.

VI

ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΣΠΑΡΑΓΜΟΣ

1. — Μπαίνουν στη σκηνή διάφορες πολιτικές ομάδες με άγριο-κυττάματα και ζητωκραυγές για τὰ κόμματα, πού ἀνήκουν. Ζήτη τὸ Λαϊκό! Ζήτη τὸ Φιλελεύθερο! Ζήτη τὸ Σοσιαλιστικό! Ζήτη τὸ Ἐθνικὸ Ἐνωτικὸ! Ζήτη τὸ Προοδευτικὸ! Ζήτη . . . . Ὑβρίζονται, Προδότες, Προδότες οἱ Ἐαμικοὶ, Προδότες . . . . Ἡ Ἑλλάδα προβάλλει στὴν εἴσοδο, βλέπει καὶ σκύβει τὸ κεφάλι λυπημένη.

2 Ἱστορία: (Οἱ ομάδες ἀγριοκυττάζονται, δείχνουν γροθιές . . .) Καὶ νὰ μοῖρα βάσκανη κόβει τὴ χαρὰ. Ἡ Ἑλλάδα μας, πρὶν χαρῆ τῆ λευθεριά της, σκύβει τὸ κεφάλι βαρὺ ἀπὸ τὴ ζάλη, πού τῆς φέρνει ὁ ἐμφύλιος σπαραγμὸς! Πόσες καὶ πόσες συμφορὲς δὲ μᾶς στοίχισε ἡ διχόνοιά μας αὐτὴ! Διχόνοια στὴν τροία, διχόνοια ἀνάμεσα στὴ Σπάρτη καὶ στὴν Ἀθήνα, διχόνοια μετὰ τὸν Ἀλέξανδρο, διχόνοια στὸ Βυζάντιο, διχόνοια τὸ 21, διχόνοια τὸ 22, διχόνοια σήμερα! (Οἱ ομάδες συμπλέκονται μὲ βρισιές. . . .)

3. ΕΛΛΑΔΑ.

(Ἀπευθύνεται σὺς πολιτικὲς ομάδες μὲ τοὺς στίχους τοῦ Σολωμοῦ. "Ὁλοι προσέχουν καὶ βλέπουν τὴν ἑλλάδα)

ΠΑΙΔΙΑ ΜΟΥ

Ἡ καρδιά μου συχνοσπαράζει

Παλληκάρια μου! Οἱ πολέμοι
Γιὰ σᾶς ὅλοι εἶναι χαρὰ,
Καὶ τὸ γόνα σας δὲν τρέμει
στοὺς κινδύνους ὀμπροστά

Ἄπο σᾶς ἀπομακραίνει
κάθε δύναμη ἐχθρική,
ἀλλ' ἀνίκητη μιὰ μένει
πού τές δάφνες σας μαδεῖ

Ἡ διχόνοια, πού βαστάει
ἕνα σκῆπτρο ἢ δολερή.
Καθ' ἐνός χαμογελάει,
πάρ' το λέγοντας καὶ σύ.

Κεῖο τὸ σκῆπτρό, πού σᾶς δείχνει,
ἔχει ἀλήθεια ωραία θωριά.
Μὴν τὸ πιάστε, γιατί ρίχνει
εἰς σέ δάκρυα θλιβερά.

Ἄπο τὸ στόμα ὅπου φθονάει,
παλληκάρια, ἄς μὴν πωθῆ
πῶς τὸ χέρι σας χτυπάει
τοῦ ἀδελφοῦ τὴν κεφαλή.

. . . . .

Σᾶς ὀρκίζω, ἀγκαλιασθῆτε

Σᾶν ἀδέρφια γκαρδιακά.

. . . . .

4. Ἐνας ἀπὸ τίς πολιτικές μερίδες: Ζήτω ἢ Ἐνωσι!
ΟΛΟΙ: Ζήτω!

ΑΛΛΟΣ: Ἐνας ἄς εἶναι ὁ σκοπὸς κι ἕνας ὁ πόθος ὅλων
μας, Ὅμόνοια καὶ μεγάλη ΕΛΛΑΔΑ!

ΟΛΟΙ: Ζήτω ἢ μεγάλη ΕΛΛΑΔΑ!

ΧΟΡΟΣ: (Μπαίνουν οἱ κόρες καὶ χορεύουν γύρω ἀπὸ τίς πολιτι-
κὲς ομάδες)

Λημῶδες

Ν. Λάβδα (ἐκ τῆς σειρᾶς 25 ταγουδιῶν)

Τὸ ἀηδονάκι τὸ μικρὸ θέλω νὰ τὸ ἡμερώσω
γιὰ νὰ τὸ βάλω στὸ κλουβί νὰ τὸ ταΐζω μύσχο.
Μοῦ σκανδαλίσθη τὸ κλουβί καὶ μοῦφυγε τ' ἀηδόνι
καὶ μοῦφυγε τ' ἀηδόνι τὸ πετροχελιδόνι.

6. ΕΛΛΑΔΑ: Γέροντας σοφός, πρὶν τὰ μάτια κλείση, τὴν τελευταία συμβουλή στὰ παιδιὰ του δίνει: Τοὺς δείχνει μιὰ δέσμη βέργας δυνατὴ καὶ τὸ καθένα μὲ τ' ὄνομά του προσκαλεῖ νὰ δοκιμάση, ἂν μπορῇ, νὰ τὴ λυγίση. Τρέχει πρῶτος ὁ μεγάλος· εἶναι βέβαιος, πῶς θ' ἀνταποκριθῇ στοῦ γέρου τὴ φωνή. Δοκιμάζει, ξανὰ τὸ ἴδιο, τοῦ κάκου ὅμως, γιατί τὸ χέρι του εἶν' ἀδύναμο κι ἡ δέσμη δυνατὴ.

Ἔρχεται κι ὁ δεύτερος κι ὕστερα ἀπ' αὐτὸν ὁ τρίτος, μὰ ντροπιασμένοι κι οἱ δύο τους τὴ δέσμη στὸν τόπο τῆς ἀφήνουνε.

Κι εἶπε ὁ γέροντας, κουνώντας τὸ κεφάλι ἐλαφρά·
ἂν τοῦτο τὸ παράδειγμα δὲ δέσητε στὸ κεφάλι σας καλὰ,
στὴ ζωὴ σας θὰ μὲ θυμηθῆτε μιὰ φορά!

Μείνετε, λοιπόν, καὶ σεῖς στὴ ζωὴ σας ἠνωμένοι·
ὅπου ὁμόνοια ἐκεῖ κι ἡ εὐτυχία μένει!!

7. Ἀπαγγελία: (*Ἔνας ἀπὸ τὶς ὀμάδες, βλέποντας πότε τὶς ὀμάδες καὶ πότε τὴν Ἑλλάδα ἀπαγγέλλει*).

ΣΤΡΑΤΟΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Μὲ χαρούμενη τὴν ὄψι
καὶ μάτι λαμπερό,
γιὰ καινούργιες μάχες ἄς(!) πᾶμε
στῆς εἰρήνης τὸν καιρό.

Ξαναπαίρνοντας στὰ χέρια
τοῦ φωτὸς τὴν ἅγια δάδα,
ἄς χτίσουμε ὅλοι τραγουδώντας
τὴν καινούργια μας Ἑλλάδα.

(¹) Προσετέθη ἓνα «ἄς» κι ἔγινε μιὰ ἀντικατάσταση τοῦ «θα» μὲ τὸ ἄς, γιὰ νὰ εὐαιεῖται μὲ τὸ νόημα τῆς αἰρηθῆς ἢ ἀπαγγελίας.

Μὲ τὸ ζῆλο καὶ τὸ θάρρος
ποῦ μᾶς χάρισεν ἡ πίστις
ὁ καθέννας μας ἄς(!) γίνῃ
τοῦ καινούργιου κόσμου χτίστης.

Ὅσοι ζοῦνε μὲ λαχτάρα
γιὰ μεγάλα καὶ τρανά,
ἄς βαδίσουνε μαζί μας
τραγουδώντας ὡσανά!

Ἄς χαροῦμε τὴν Ἑλλάδα
στοῦ Χριστοῦ τὸ φῶς λουσμένη,
μιὰν Ἑλλάδα εὐτυχισμένη,
μιὰν Ἑλλάδα δοξασμένη.

Γ. Βερίτης

Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΠΕΘΑΙΝΕΙ

Ἐθνικὸ ἔμβατήριον. Τραγουδοῦν ὅλοι

Στίχοι Π. Κολακλίδη

Μουσικὴ Δ. Ρηγίδη

Τῶν ἐχθρῶν τὰ φουσατά περάσαν
σάν τὸ λίβα ποῦ καίει τὰ σπαρτά.
Μὲ κανόνια τίς πόλεις χαλάσαν
μᾶς ἀνάψαν φωτιές στὰ χωριά.

Μὰ οἱ ἐχθροὶ μας πιά τώρα σκορπίσαν
καὶ ξανάρθε σὲ μᾶς λευθεριά.
Γιὰ νὰ φτιάξωμε τὰ ὄσα γκρεμίσαν,
Ἄς κυττάξωμε τώρα μπροστά.

Νέα δύναμη τὸ ἔθνος νὰ πάρῃ
σάν καὶ πρὶν νὰ βαδίσω μ' ἐμπρός
κι ὁ καινούργιος Στρατὸς μὲ καμάρι
νὰ σταθῇ τῶν συνόρων φρουρός.

Ὅλοι ὀρθοί! Μὲ τὸν ἥλιο προβάλλει
καὶ ψηλὰ τὸ κεφάλι κρατεῖ
Μιά Πατρίδα πολὺ πιὸ μεγάλη
Μιά πατρίδα πολὺ πιὸ τρανή.

Ἡ Ἑλλάδα ποτὲ δὲν πεθαίνει
δὲν τὴ σκιάζει φοβέρα καμμιά
μόνο λίγο καιρὸ ξαποσταίνει
καὶ ξανά πρὸς τὴ Δόξα τραβᾷ.

ΚΛΕΙΝΕΙ Η ΑΥΛΑΙΑ

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΜΑΣ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

—'Απ' ὅσα μᾶς ἔλεγαν τότε.

Μπαίνει στή σκηνή μιὰ ομάδα μαθητῶν συζητήοντας.—

1. Α' Ἐλευθέριος, παιδιά, θυμάστε πόσους ὕμνους μᾶς ἔψαλε ὁ κόσμος γιὰ τὸ Ἑλληνικό μας ἔπος 40-41;

Β' Ποιὸς νὰ μᾶς πῆ τὰ περισσότερα.

Γ' Καὶ δικαιολογημένα.

Α' Ὁ Νόγκελτ, Νορβηγὸς δημοσιολόγος, ἔλεγε «Μπορεῖ ἢ μαυρίσει κι ἡ καταχνιά νὰ κυριεύσει ὅλον τὸν κόσμο· μπορεῖ ὀλόκληρο τὸ οἰκοδόμημα, ποὺ λέγεται Εὐρώπη νὰ γκρεμιστῆ σὲ ἄμορφους σοροὺς ἀπὸ ἐρείπια καπνίζοντα· θὰ μείνῃ ὅμως μιὰ περιοχὴ στὴν πολύπαθη Βαλκανικὴ, ποὺ δὲ θὰ σβύσῃ ποτὲ καὶ θὰ χρησιμεύσῃ σὰ βάση κι ἀρχὴ ξεκινήματος γιὰ τὴ δημιουργία ἑνὸς νέου πολιτισμοῦ, ἑνὸς νέου κόσμου! Θὰ μείνῃ ἡ ΕΛΛΑΔΑ!...»

Β' Οἱ «Τάιμς» Ν. Ὑόρκης (1.12.40) ἔγραφαν. «...Εὐχαριστοῦμε τὸ λαὸ καὶ τὸ στρατὸ τῆς Ἑλλάδος, ποὺ μᾶς ἀπήλλαξαν ἀπὸ μιὰ παράφρονα δεισιδαιμονία...»

Κατέρριψαν τὸ παραμῦθι, ὅτι ὁ ἄξονας εἶναι ἀήττητος κι ἔδωσαν σ' ὄλους τοὺς ἐλεύθερους ἀνθρώπους ἀπόδειξη τῆς ἀξίας τοῦ θάρρους...»

Γ' Ἡ ἴδια ἔφημερίδα σὲ μιὰν ἄλλη ἡμερομηνία (28.12.40) ἔγραφε «...Οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες θυμοῦνται καὶ ὑπερασπίζουσι τὴ δόξα τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ὅ,τι δῆποτε καὶ νὰ συμβῆ καὶ μόνῃ ἢ ἀπόφασί τους ν' ἀντισταθοῦν, μαρτυρεῖ πόσο βαθεῖα εἶναι ριζωμένη ἡ ἀξία τοῦ Μαραθῶνα, σ' αὐτὸν τὸ γενναῖο καὶ πανάρχαιο λαό.»

Δ' Ἡ «Ἐξάμινερ» Λὸς Ἀντζελες (2.12.40) ἔγραφε: «Ἑλλάς, γενναία, ἔνδοξος, φωτισμένη ἔγραψε μιὰ νέα σελίδα δόξης στὴν ἱστορία τῆς κι οἱ εὐζῶνοι μὲ τοὺς Μακεδόνες κατέπληξαν τὸν κόσμο.»

Ε' Κι αὐτὸς ὁ Χίτλερ (4-5-41) σ' ἓνα λόγο τοῦ εἶπε:

« . . . . Χάριν τῆς ἱστορικῆς δικαιοσύνης εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ κάμω τὴ διαπίστωση, ὅτι ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους, ποὺ μᾶς ἀντιμετώπισαν, ὁ Ἕλληνας στρατιώτης πολέμησε μὲ παράτολμο θάρρος καὶ μὲ ἀφάνταστη περιφρόνηση πρὸς τὸ θάνατο, συνθηκολόγησε δὲ τότε μόνο, ὅταν κάθε ἄλλη ἀντίσταση ἀπέβαινε ἀδύνατη κι ἀπόλυτα μάταιη. . . . . Οἱ Ἕλληνες αἰχμάλωτοι γιὰ τὴν ἀνδρεία τους αὐτὴ ἀφέθησαν ἐλεύθεροι. . . . . »

ΣΤ' Ὁ ἀείμνηστος Ρουσβελ (1943) ἔλεγε « Δὲ θὰ λέμε πλέον οἱ Ἕλληνες πολέμησαν σ' ἄν ἥρωες, ἀλλὰ στὸ ἐξῆς θὰ λέμε: Οἱ ἥρωες πολέμησαν σ' ἄν Ἕλληνες » Α' Ὁ Ἡντεν, πάλι, ἔλεγε στὴ βουλὴ τῶν Κοινοτήτων (16-5-44): « Οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἐκεῖνοι, ποὺ ξεσκέπασαν τὸ Μουσσολίνι κι ὄχι ἐμεῖς. Τὸν νίκησαν καὶ τὸν ἔδιωξαν ἀπὸ τὴ χώρα τους. »

Β' Κι ὁ Μπέβιν εἶπε: « Καμμιά χώρα, οὔτε ἐμεῖς, οὔτε ἡ Ἀμερικὴ, οὔτε ἡ Ρωσσία ἐπολέμησε τόσο γενναῖα, ὅσον ἡ Ἑλλάδα » (Φεβρουάριος 1946).

Γ' Ὁ Μπέρνς, πάλι, ἀμερικανὸς ἀντιπρόσωπος στὸ συνέδριο τῆς Εἰρήνης, εἶπε: « Στὶς κρισιμώτερες στιγμὲς, πρὶν ἀκόμη μερικοὶ ἀπὸ ἐμᾶς ἀντιληφθοῦμε τὸ δικὸ μᾶς κίνδυνο, τὸ μικρὸ αὐτὸ, ἀλλὰ μέγα ἔθνος (ἡ Ἑλλάδα) ἀντεστάθη μὲ ἀπαράμιλλη ἀνδρεία, μ' ὅλη τὴ δύναμή του στοὺς Εὐρωπαίους ἐπιδρομεῖς κι ἔτσι ἐκερδίσαμε ἐμεῖς οἱ σύμμαχοι πολύτιμο χρόνο. »

Δ' Τὴν ἴδια μέρα ἄλλος ἀντιπρόσωπος, Βρετανός, στὸ ἴδιο συνέδριο τῆς Εἰρήνης εἶπε: « Ἡ Ἑλλάδα μὲ τὴν ἡρωϊκὴ της αὐτὴ ἀντίσταση ἐπεβράδυνε τὰ σχέδια τοῦ Ἄξονα καὶ συνετέλεσε νὰ μὴν ἀρχίσῃ νωρίτερα ἢ ἐπίθεσις ἐναντίον τῆς Ρωσσίας... »

Ε' Κι ὁ Ἀλεξάντερ, πρῶτος Λόρδος Ναυαρχείου, εἶπε: « Τὸ Ἑλληνικὸ Βασιλικὸ Ναυτικὸ προσέφερε ὑπέροχες ὑπηρεσίες. »

ΣΤ' Μίλησε κι ὁ Τσῶρτσιλ καὶ μᾶς εἶπε: « Τὸ θάρρος κι ἡ δύναμις τῆς ψυχῆς, ποὺ δείχνετε στὶς δυσμενεῖς αὐτὲς
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

περιστάσεις αποτελούν για τὰ Ἠνωμένα Ἔθνη πηγή ἐμπνεύσεως».

Α' Μίλησε στὸν κόσμον κι ὁ Στάλιν κι εἶπε : «Στείλανε κι οἱ Ἴταλοι μερικές μεραρχίες στὸ μέτωπό μας. Ἀπέναντι σ' αὐτές θὰ βάλω ἕνα λόχον Ἑλλήνων στρατιωτῶν, ποῦναι σύμμαχοί μας, νὰ τοὺς πάρη σβάρνα». (1942).

Β' Ὁ δὲ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τῆς Μόσχας τὸν Ἀπρίλη 1942 μᾶς ἔστειλε τὸ χαιρετισμὸ αὐτό : «Πολεμήσατε ἄοπλοι ἐναντίον πανόπλων, μικροὶ ἐναντίον μεγάλων καὶ ἐνίκησατε. Καὶ δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ γίνῃ ἀλλοιώτικα, γιατί εἴσθε Ἑλληνες. Σὰν ρῶσσοι, σὰν ἄνθρωποι σᾶς εὐγνωμονοῦμε, γιατί κερδίσαμε ἀπὸ τὴ θυσία σας χρόνον γιὰ ν' ἀμυνθῶμεν.

Πλησιάζει ὁ καιρὸς, ποῦ μὲ τὴ Συνεργασία τῶν Ἀγγλων, θὰ σᾶς πληρώσωμε τὴ θυσία σας μὲ μιὰ Ἑλλάδα κυρίαρχο στὴ Μεσόγειο! Μιὰ Ἑλλάδα μεγάλη, ὄχι μονάχα πνευματικῶς, ἀλλὰ καὶ τοπικῶς.»

Γ' Καὶ τώρα ;

Β' Τώρα, ποῦ μᾶς εἶδαν, ποῦ μᾶς ξέρουν !

Γ' Τώρα φροντίζουν γιὰ τὸν Ἐμβέρ χόντζα !!

Δ' Καὶ γιὰ τοὺς βουλγάρους.

Ε' Τώρα τρομάξανε νὰ μᾶς ἀναγνωρίσουν τὰ Δωδεκάνησα γιὰ Ἑλληνικά μέρη!...

Δ' Ἄς εἶναι ἡ Ἑλλάδα θὰ θυμᾶται, ποτὲ δὲ θὰ ξεχάσῃ τὸ ἀχάριστο φέριμονο . . τὴν ἀνήθικη διεθνή σκοπιμότητα, πάνω στὴν ὁποία θυσιάζεται κάθε τόσο ἡ Ἑλλάδα...

Δ' «Ἡ Ἑλλάδα ποτὲ δὲν πεθαίνει, δὲν τὴ σκιάζει φοβέρα καμμιά μόνο λίγο καιρὸ ξαποσταίνει καὶ ξανά πρὸς τὴ δόξα τραβᾷ».

Ε' Ζήτω ἡ ἀθάνατη Ἑλλάδα μας ! ΟΛΟΙ Ζήτω ....

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

2. *Άσμα

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

(Μουσική Ι Καίσαρης. βλ. Τερωιχόρη Α. Ν. Μάλτου)

Δέν θέλω πλέον νάχω πλούτη, δόξαν καί τιμήν
τὴν Πατρίδα μ' ὅταν βλέπω ἀδικημένην ⁽¹⁾ ταπεινήν.
"Αχ! Θεέ, Θεέ μου, δός μου πάλιν τὴν στιγμήν
εἰς τὸν πόλεμον νά τρέξω γιὰ τοῦ ἔθνους τὴν τιμήν.

"Εν καὶ μόνον εἰς τὸν νοῦν μου, ἔν καὶ μόνον θά κρατῶ
χάριν σοῦ Πατρίς γλυκεῖα τὴν ζωὴν μου ν' ἀψηφῶ.
Δέν μὲ μέλει ν' ἀποθάνω δέν μὲ μέλει νά χαθῶ
ἀρκεῖ μόνον σέ πατρίς μου, δοξασμένην νά ἰδῶ.

Κ. Λάσκαρης

3. **Ένας ἀπὸ τοὺς 5 ἀπαγγέλλει :*

23. ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Τῆς Τρεμπεσίνας τὰ ἔλατα, πού οἱ ἄνεμοι τὰ δέρνουν
Γέρνουν καὶ πάντα γέρνουν
Σὲ φύσημα βορηᾶ
Καὶ σιγολὲν οἱ κλῶνοι τοὺς
Πῶς εἶδαν τοὺς ἀκλόνητους
Φαντάρους πού πολέμησαν γιὰ τὴν Ἐλευθερίᾶ
Σὰν νά τανε Θεριά!....

Τῆς Τρεμπεσίνας τὰ ἔλατα κι οἱ κέδροι τοῦ Μοράβα
Ποῦ μιᾶς ψυχῆς ἑλληνικῆς χαιρέτισαν τὸ διάβα
Ψυχῆς πού τὸ αἷμα ἐνὸς ἐχθροῦ στ' ἀληθινὰ τὸ στράγγισε
—Κι ἦταν τὰ ὄπλα τοῦ Ἴταλοῦ καὶ πολυβόλα κι ὄλμοι—
Μὰ οὔτε τὰ λογάρισε καὶ τὰ ὑπερφαλλάγγισε
Ἡ Τόλμη!....

Τῆς Τρεμπεσίνας τὰ ἔλατα πού εἶδαν τὴ φωτιά
Κι ἔνοιωσαν τὴν ἀφάνταστη τοῦ αἵματος κραιπάλη
Γέρνουν σὲ φύσημα βορηᾶ κυττῶντας τὸ Νοτιᾶ
Κάποιους φαντάρους μήπως δοῦν πού θά ξανάρθουν πάλι!....

ΔΗΜ. ΓΙΑΝΟΥΚΑΚΗΣ

ΚΛΕΙΝΕΙ Η ΑΥΛΑΙΑ

(1) Μπήκε ἀντὶ «ἠτιμημένην» «ἀδικημένην» γιὰ νά πάρῃ ὀργανικὴ θέση τὸ ἄσμα.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

VIII

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

Εικόνα ὅμοια μὲ τὴν «Λεύθερη Ἑλλάδα». Στὰ πλάγια οἱ κόρες τῆς Ἑλλάδος, ὅσες οἱ γεωγραφικὲς περιοχές.

ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΙ : (Μπαίνουν 12 κοπέλλες γιὰ τὰ 12 νησιά μὲ τοπικὲς ἐνδυμασίες. Ἐπὶ κεφαλῆς ἡ Ρόδος κρατᾶει μπουνκέτο λουλούδια ἀπὸ τὴν μαοιτικὴ γῆ.

Ὁ Ναύτης τὴν παρουσιάζει στὴ μητέρα Ἑλλάδα μὲ τὸ ποίημα τοῦ Σωτήρι Σκίτη)

«ΣΤΗ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟ»

ΝΑΥΤΗΣ :

Μὲ τις λαλιές τῶν ἀηδονιῶν καὶ τις
ἀνάσες τῶν ἀνθιῶν
Τὸ πλέκει ὁ Ἀπρίλης μῆνας
σὰν ἄυλο βαγιοστέφανο, τὸ Εὐωδια-
σμένο μῆνημα
στοὺς κήπους τῆς Ἀθήνας.

Τ' ἀκοῦς κυροῦλα τῶν Κυρῶν ; τ' ἀ-
κοῦς μητέρα Ἑλλάδα μας ;
Ἔλα καὶ πάλι, ὀρθώσου
καὶ βάλε τὰ λαμπριάτικα τὰ ροῦχα
γιὰ νὰ δεχθῆς
τὴ Δωδεκάνησό σου.

Εἶναι κι αὐτὴ ἀπ' τις πιὸ ἀκριβές
Τις κόρες σου. Στὰ σίδερα
δεμένη σκλάβα, αἰῶνες
ἀπὸ τὸ πικροπότηρο τῶν θυσιῶν ἐ-
ρούφηξε
καὶ τις στερνές σταγόνες.

Μά οί τύραννοι δέ μπόρεσαν τὸ αἴ-
μα της νά μουλέψουνε
κι ἑλληνοπούλα ἐστάθη
ἀμόλευτη, ἄσπιλη, λευκὴ μέσα στῆς
πολυκύμαντης
τῆς ἱστορίας τὰ βάθη

Κι ἔρχεται τώρα ! Κι ἔρχονται μαζί
της ὄλες οἱ χαρές,
μαζί της ὄλοι οἱ πόθοι.

Ἄχ ! Τέτοια ἀλήθεια, Πασχαλιά, ἄχ !
τέτοια ἀλήθεια ἀνάσταση
κάθε καρδιά τὴ νοιώθει.

2. ΦΑΝΤΑΡΟΣ. Ἐπαγγελία

ΣΑΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Ἔτσι, στὰ χρόνια ποὺ θάρθοῦν θὰ λέν τὸ παραμῦθι...

...
«Κι ἡ γαλανὴ σημαία μας στὴ Ρόδο μας ἐστήθη !
Χρόνια βαρειὰ, τόσης σκλαβιάς, ἀγύριστα, θλιμμένα !
Ἄκουστε, ἐγγονάκια μου, τραγούδια τονισμένα
φέρνει ἡ χαρὰ τὴ θύμησι, νά ! μούρχωνται στὰ χεῖλη
λόγια ποὺ τότε ἔλεγα μέσ' τὴ χαρὰ τοῦ Ἀπρίλη !
... Τώρα τὰ μάτια ὑψώνονται, τὰ χέρια χαιρετίζουν
πειότερο ἢ ἀνοιξη γελᾷ καὶ τὰ πουλιά λαλοῦνε.
Τὸ λένε τ' ἀκρογιάλια μας, τὸ κύμα ἀπαλοπαίρνει
κι ὅπου βρεθῆ σὲ ξενητεία, τὸ σιγοψιθυρίζει !
Ἡ γαλανὴ σημαία μας στὴ Ρόδο κυματίζει,
στὴ Ρόδο τὴ φωτόλουστη, τοῦ Αἰγαίου μας τὴ νύφη.
Χρόνια βαρειὰ τόσης σκλαβιάς, ἄς πέσετε στὴ λήθη.
Καὶ ἡ καρδιές μας χαίρονταν, τόσο φτεροκοποῦσαν

πού μιὰ καρδιά Ἑλληνική σταμάτησε... ἐνεκρώθη!
Κι ἦταν, παιδιά, τοῦ Βασιληᾶ αὐτὴ ἡ καρδιά πού λέμε.
Μπορεῖ νὰ φτεροκόπησε ἀπὸ βαριεὲς εὐθύνες,
ἀπὸ αἵματα πού χύνονταν καὶ λύπες πού ἐκρατιόνταν,
γι' αὐτὰ δὲ θέλω νὰ σᾶς πῶ, ἡ παιδικὴ καρδιά σας
ἄς μὴ τὰ ξέρη, ἄς σβυστῆ τοῦ Ἔθνους μας ἡ θλίψι.
Μόνο γι' ἀγάπες καὶ χαρὲς, δόξες, δημιουργίες
ν' ἀπλώνετε τὰ χέρια σας, στὴ μνήμη νὰ κρατᾶτε
Χρόνια πολλὰ! Πόσο ἡ ψυχὴ ραγιζόνταν, πονοῦσε.
Πόσοι λεβέντες χάθηκαν καὶ νειὲς μαυροντυθῆκαν!
Καὶ ὄλα ἀδέλφια... Ἑλληνες! Ἀνθρώπινες ὑπάρξεις!

Μὰ αὐτό, μικρά, νὰ ξέρετε, αὐτό νὰ σημειώστε
πῶς τοῦ Μαρτιοῦ τὶς χαρὲς καὶ τ' Ἀπριλιοῦ τὶς χάρες
στὴ Ρόδο τὴ μυριόλουστη, δωδεκανήσια νύφη,
ἡ γαλανὴ σημαία μας ὑψώθηκε μὲ χάρη,
καὶ οἱ καρδιὲς φτερούγισαν, τόσο πολὺ στὰ στήθη,
πού μιὰ καρδιά Ἑλληνική... σταμάτησε... ἐνεκρώθη!»

Ἔτσι στὰ χρόνια, πού θάρθοῦν, θὰ λέν' τὸ παραμῦθι...

Καίτη Βελλίου—Τσουγιοπούλου

3. Δωδεκάνησος (τραγουδοῦν ὄλες)

ἘΠΙΣΤΡΟΦΗ

(βλ Μουσικὴ Ἀγωγή τ.β. Α.Γ. Ἀργυροπούλου)

Μὲ δάκρυα σὲ χαιρετῶ, παιρίδα μου μικρὴ
ποῦ σὲ γαλάζια θάλασσα κοιμᾶσαι δροσερῆ!
ποῦ κῦμα ταξιδιάρικο αἰώνια σὲ χτυπᾷ
καὶ στὰ ψηλὰ περιγιάλια σου ἀσημωμένο σπᾶ.

Ἐδῶ τὸ φῶς ἀντίκρουσα τοῦ ἡλίου μιὰ φορὰ
ἐδῶ τὴν πρώτην ἐνοιωσα τῆς γῆς αὐτῆς χορὰ
ἐδῶ ἐπρωτ' ἀγνάντεγα τ' ἀτέλειωτο νερό
καὶ πήδησα δῶ κι ἔτρεξα παιδάκι ζωηρό.

Μὲ δάκρυα σὲ χαιρετῶ, πατρίδα μου μικρὴ
 νεοαῖδα τῶ ἄσπερης θάλασσης νυφούλα δροσερῇ.
 ὦ δέξουμε σὺς ἤσυχες νὰ τρέξω λαγκαδιές
 καὶ νὰ βλέπω τὸ γλυκὸ σου φῶς νὰ νοιώθω μρωδιές

Α. Πεοβελέγγιος

4. Ρόδος: Προχωρεῖ ἓνα βῆμα, παίρνει στάση ἐκβολῆς τοῦ ἀριστεροῦ ποδιοῦ μὲ κάμψη, τεινῆ τὰ χέρια καὶ λέγει:

ὦ μητέρα, γλυκειὰ μητέρα-μας Ἑλλάδα, δέξου καὶ μᾶς στὴ θερμῇ σου ἀγκάλι. Εἴμαστε οἱ κόρες σου τὰ «δωδεκάνησα», πὺ αἰῶνες, τώρα, μακρυὰ σου, ξενοδουλεῦτρες σκλάβες σ' ἀφέντες ἄπονους καὶ σκληροὺς, ζούσαμε μὲ τὴν κρυφὴ ἐλπίδα, πῶς θάρθη μιὰν ἡμέρα ἢ στιγμὴ αὐτὴ νὰ τρέξουμε λεύθερες κοτὰ σου.

Μὲ τὴν ἴδια μὲ μᾶς ἐλπίδα ζούσανε κι οἱ ἄλλες ἀδελφοῦλες μας καὶ δικές σου κόρες Β. Ἡπειρος, Ἄν Ρωμυλία καὶ Κύπρος. Γι' αὐτὲς ὅμως φράχθηκε ὁ δρόμος ἀπὸ κείνους, πὺ μοίρασαν τὴν ἀδικία, ἀντὶς γιὰ δικαιοσύνη.

Ἐβράβευσαν τὸ ἔγκλημα καὶ τιμώρησαν τὴν ἀρετὴ! Ἔτσι, σήμερα, ἢ χαρὰ σου, μάννα μου γλυκειὰ, μόνο μὲ μας.

5. ΕΛΛΑΔΑ. Ἐλᾶτε, κόρες μου χρυσές, πολυβασανισμένες κόρες, νὰ σᾶς δώσω τὸ μητρικὸ φιλὶ μου, βάλσαμο σὺς πληγές σας, ξαλάφρωμα δικό μου (πηγαίνει μιά, μιά καὶ τὶς φιλεῖ).

Ὅσο γιὰ τὶς ἄλλες ἀδελφοῦλες σας καὶ δικές μου κόρες, στάζει ἢ ψυχὴ μου αἷμα γιὰ τὴν ἀδικία, πὺ μᾶς ἔγινε.

Ξεχάστηκε τὸ ἔπος μας στὴ Β. Ἡπειρὸ μας, ξεχάστηκε τὸ Ἐλ-Ἐλαμείν, τὸ Ρίμινι, τὸ θαῦμα τῆς καθολικῆς μας ἀντίστασης στὸν Κατακτητὴ ἀπὸ τοὺς μεγάλους μας μικροὺς στὴν ἀντίληψη τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἠθικῆς.

Ἄς εἶναι, ἢ Ἑλλάδα εἶναι ὑπερήφανη γιὰ ὅ,τι ἔκανε καὶ δὲ θὰ παραδεχθῆ ποτὲ τὴν ἀδικία, πὺ τῆς ἔγινε!

6. ᾠσμα (τραγουδοῦν ὅλοι σὴ ὀκνηή)

ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

(βλ. Μουσικὴ Ἀγωγή Α. Γ. Ἀργυροπούλου τ.β')

Δόξα στὸ πνεῦμα τῶν ἀρχαίων, παγκόσμιον φωτὸς πηγὴν.
Δόξα στὰ ὄπλα ἡρώων νέων ποῦ λύτρωσαν αὐτὴν τὴ γῆν!
Μ' ἐκείνων τὴ χρυσοῦ σοφία μὲ τούτων τὴν ἁγία ὁρμὴ
νέαν ἀσπλάσωμ' ἱστορία γεμάτη δόξα καὶ τιμὴ.
Ἔχει στεφάνια ἡ δόξα ἀκόμη, στὸ δένδρο τῆς τῶ ἱερό!
Ἀπάτητοι τῆς δόξης δρόμοι προσμένουν ἥρωα τολμηρό!
Ἐμπρὸς σφῶν ἔργων τὸν ἀγῶνα! ἐκεῖ ὁ πύρινος παλμός.
Ἐκεῖ τῆς νίκης ἡ κορόνα, ἀθανασίας ἀσπασμός.

Α. Προβελέγγιος

7. ΕΝΑΣ: Ζήτω ἡ Ἑλλάδα μας!

ΟΛΟΙ: Ζήτωωω. . . . .

ΑΛΛΟΣ: Ζήτω ἡ μεγάλη μας Ἑλλάδα!

ΟΛΟΙ: Ζήτωωω. . . . .

ΑΛΛΟΣ: Ζήτω τὰ Δωδεκάνησά μας!

ΟΛΟΙ: Ζήτωωωω. . . . .

Ἐθνικὸς ὕμνος

ΤΕΛΟΣ

024000028262

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
 "ΤΟΥΛΑΣ - ΜΑΥΡΑΚΟΣ",
 ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

ΕΡΓΑ ΠΑΝ. ΝΑΚΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ σε 5 τεύχη για Σχολι-
 κές Γιορτές Δημ. Σχολείων και Γυμνασίων

- Τεύχος Α' 'Η Χαλύβδινη Έλληνική ψυχή 1453—1821
 » Β' Τὰ θρυλικά μας χρόνια 12—13
 » Γ' Τὰ δυὸ ἀθάνατα ΟΧΙ 1940—1941
 » Δ' Ἀπὸ τὴν Κατάρρευση καὶ δῶθε 41—47
 » Ε' Πανηγυρικές Ὀμιλίες γιὰ Ἐθνικές Γιορτές

ΕΡΓΑ ΠΑΝ. ΠΟΥΝΤΖΑ

- Ἀριθμητικά Προβλήματα Γ' Δημοτικοῦ
 » » Δ' »
 » » Ε' » συστημένα παρὰ τοῦ
 Ὑπουργείου
 » » ΣΤ' » συστημένα παρὰ τοῦ
 Ὑπουργείου

Πρακτικὴ Γεωμετρία Ε' καὶ ΣΤ' Δημοτικοῦ

ΕΡΓΑ ΓΕΩΡ. ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

- Γραμματικὴ Δημοτικὴ Γ' καὶ Δ' Δημοτικοῦ
 » » Ε' καὶ ΣΤ' » συστημένη παρὰ
 τοῦ Ὑπουργείου

ΕΡΓΑ ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

- Γραμματικὴ Καθαρευούσης Ε' καὶ ΣΤ' Δημοτικοῦ
 Φυτολογία Γ' καὶ Δ' »
 Ζωολογία Γ' καὶ Δ' »
 Ἱστορία Γ' »
 Ἱστορία Δ' »
 Παλαιὰ Διαθήκη Γ' »
 Καινὴ » Δ' »
 Γεωγραφία Γ' καὶ Δ' »

ΕΡΓΑ Κ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ

- Ἱστορία Ι' Δημοτικοῦ
 Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία Ε' »
 Χάρτης Νομοῦ Ἀχαΐας ὑπὸ Ι. Κλουκίνα